

Fenyvesi István: Orosz–magyar és magyar–orosz szlengszótár

1968 nyarán ismerkedtem meg Fenyvesi Istvánnal Moszkvában egy Jasznaia Poljana-i csoportos kirándulásunk során. Az általa szerkesztett *Főiskolai Ruszisztika (1951–1972)* című bibliográfiájában (Szeged, 1973. 72. p.) felsorolt 30(!) publikációja alapján „irodalmárnak” könyvelte el a szakma később is, mivel csak kevesen tudhattak arról az elkötelezettségéről, amely a jeles szegedi oktatót (tan-zékvezetőt) „leningrádi gólyakora” óta az orosz szlenghez kötötte.

A magyarországi szláv nyelvtudomány bibliográfiája 1985-ig c. munkában (Bp., 1990.) sem találkozunk a nevével, így sokak számára nagy meglepetést jelentett a címben jelzett – 633 oldal terjedelmű – szótár megjelenése, amelynek az előtörténete – a szerző szerint – „félévszázados”, a „rövidebb, tudatos története több mint egy évtizednyi”. Az elhatározás és a biztatás személyiségei között neves hazai ruszistákat találunk (Papp Ferencet, Péter Mihályt és másokat).

Az orosz nyelvtudományban is a szlenget („non-standard nyelvi szférát”) sokáig mostohagyerekként kezelték, jóllehet az jelen volt a szépirodalomban is a XVII. század második felétől, de az utóbbi évtizedekben még inkább. Az egyik moszkvai tartózkodásom során döbbsentem én is arra, hogy Puskin neve abban a nyelvi szférában milyen sajátos „nemzeti” jelentést kapott, amikor ezt hallottam egy bolti eladótól egy bliccelni kívánó vásárlóhoz fordulva:

– Hát fizetni ki fog? Puskin? (Vö. Fenyvesi szótára: 361. p.)

Fenyvesi az orosz szleng definíciójára építve (Bevezető, 6. p.) ismerteti munkája szótár jellegét, amely 90%-ban *szinkron* jellegű, pedig az 760(!) író műveire, sajtótermékekre, szakszótárakra stb. támaszkodik – a kérdőíves adatgyűjtés (és ellenőrzés) mellett.

A szótár az orosz szleng mintegy 13 ezer szócikkbe sűrített 16 ezer szavát és több mint három-ezer szólását tartalmazza részletes orosz–magyar szótár formájában. Ilyen terjedelmű szlengszótár – feltehetően – más nemzetek ruszisztikájában sem került kiadásra, amely azt jelenti, hogy Fenyvesi István munkája a hazai ruszisztikában is hiánypótló munka, gyakorlati hasznosítása pedig szinte beláthatatlan (pedagógusképzés; tolmácsképzés; összehasonlító nyelvészet stb.). Hiszen ki gondolná, hogy a mobiltelefon „szlengekvivalenseinek” a száma az oroszban 14(!), amíg a németben pl. az utóbbi időben a sajtóban csak a „Handy”-val találkozom...

A szótár külön értékéhez tartozik az orosz szleng szólás- és közmondásanyaga magyar ekvivalenseinek a feltárása, hiszen ez a terület még az orosz irodalmi nyelv vonatkozásában sem számít megnyugtatóan megoldottnak, jóllehet már egy összevető gyűjtemény (Keszthelyi Ernő: Russzicizmusok. Terra, Bp., 1961.) 42 évvel ezelőtt megjelent.

Egy hungarológus számára is érdekesek lehetnek bizonyos magyar eredetű szavak orosz „szlengjelentései” Fenyvesi szótárában:

чардаш = magyar ember (492. p.); гуляш = kutya- v. macskahús (108. p.); рывап = 1. iszákos ember; 2. nőcsábász; 3. hamiskártyás (Uo.)

A szerző mellett elismerés illeti mindazokat a hazai és külföldi szakembereket, diákokat és a szerző családját, akik a páratlannak számító vállalkozás sikeres megvalósításához önzetlenül hozzájárultak.

Syca Kiadó, Budapest, 2001. 633 p.

Kiadja a Módszertani Közlemények Baráti Társasága
A kiadásért felel: Dr. Siposné dr. Kedves Éva
Kiadóhivatal: 6725 Szeged, Hattyas sor 10. Telefon: 62 544-000/6346
Szerkesztőség: 6725 Szeged, Hattyas sor 10.
Évente 5 alkalommal jelenik meg: Évi előfizetés díja: 1100 Ft.
A címlapot tervezte: Fischer Ernő
Megjelent: 2500 példányban
Juhász Nyomda Kft. Szeged
Felelős vezető: Juhász Péter ügyvezető
ISSN 1219-0608